

KELTAINEN KIRJASTO

PATRICIA LOCKWOOD

Kukaan
ei puhu
tästä

KELTAINEN KIRJASTO

PATRICIA LOCKWOOD

Kukaan ei puhu tästä

Suomentanut

EINARI AALTONEN

TAMMI
HELSINKI

Taike on tukenut teoksen suomentamista.

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Englanninkielinen alkuteos *No One is Talking About This*
ilmestyi Yhdysvalloissa 2021.

Copyright © 2021 by Patricia Lockwood

Suomenkielinen laitos © Tammi ja Einari Aaltonen 2021

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Painettu Eu:ssa

ISBN 978-952-04-3033-7

Lenalle, joka oli kello

On oleva!

Ihmisiä!

Auringossa!

Pian!

VLADIMIR MAJAKOVSKI,
”Minä ja Napoleon”

I

Hän avasi portaalin, ja ennen puoltamatkaa mieli tuli vastaan. Siellä oli trooppiset olot ja satoi lunta, sitten yleismaailmallisen myrökän ensimmäinen hiutale laskeutui hänen kielelleen ja suli.

Lähikuvia kynsitaiteesta, kivenmurikka ulkoavaruu-
desta, lintuhämähäkin pistesilmät, säilykepersikan puo-
likkailta näyttävä myrsky Jupiterin pinnalla, van Goghin
Perunansyöjät, chihuahua killumassa erektioon jäykis-
tyneen kalun päällä, autotallin ovi, johon oli sutaistu
spraymaalilla LOPETA! ÄLÄ LÄHETÄ VAIMOL-
LENI SÄHKÖPOSTIA!

Miksi portaaletuntui niin yksityiseltä, vaikka sinne
mentiin, kun haluttiin olla kaikkialla?

Hän tunnusteli päivänkierron lujaa, vihreää marmorial-
löytääkseen hiusmurtuman, ulospääsyn. Sitä ei voinut
pakottaa. Ulkona ilma seisoi ja pilvet roikkuivat retaleina
kuin sohvatyynyn täytteet, taivaan eteläpuolella puoles-
taan väreili hellä kohta, johon sateenkaari halusi ilmestyä.

Kolme kulausta kahvia, sitten avautui ikkuna.

Maailma pursuu yli äyräidensä lol, viestitteli hänen veljensä, joka aina päivän päätteeksi pyyhki itsensä kadoksiin henkilökohtaisella Fireball-komeetalla.

Kapitalismi! Oli tärkeää vihata kapitalismia, vaikka se takasi rahantulon. Hän tajusi olevansa lipumassa kohti filosofisesti niin kimuranttia asemaa, ettei edes Jeesus pystyisi tasapainoilemaan siinä: hänen piti vihata kapitalismia vaikka samaan aikaan hän oli lääpällään kuva-koosteisiin tavaratalojen tuotevalikoimista.

Politiikka! Kaikeksi harmiksi vallassa oli nyt diktaattori. Joidenkin (valkoisten) mukaan ensimmäistä kertaa historiassa, kun taas toiset (kaikki muut) olivat sitä mieltä, että niin oli ollut kautta aikojen. Oma typeryys sai hänet hätäntymään, samoin se, miltä hän nyt kuulosti puhuesaan ihmisille, jotka edelleen pitivät kiinni typeryydestään.

Ongelmana oli, että diktaattori oli hassu, niin, ehkä kaikki diktaattorit olivat. Absurdia, hän ajatteli. Yhtäkkiä kaikki venäläiset romaanit, joissa mies muuttuu maalaistalossa lusikalliseksi karhunvatukkahilloa, alkoi-
vat käydä järkeen.

Mikä olikaan se kaunis, valistuneen syvälinen ajatus, jonka hän oli noussut kirjoittamaan muistiin? Hän avasi muistikirjansa odottavissa tunnelmissa niin kuin aina tällaisessa tilanteessa – ehkä viimeinkin tärppäisi, ehkä tämä ajatelma kelpaisi kaiverrettavaksi hänen hautakiveensä. Paperilla luki:

juustossani on chuck e cheesen mentävä reikä

Hän pesi jalkansa pistelevän vesinoron alla, koska oli hiljattain saanut tietää, etteivät kaikki tehneet niin ja samalla hän ajatteli, että kuoltuaan ihminen näkisi pienen ympyrädiagrammin, joka paljastaisi, millaisen siivun elämästään oli tuhrannut kinastelemalla suihkussa tuntemattomien ihmisten kanssa. Miten se muka oli turhempaa kuin majavapatojen paksuuden pikkutarkka mittaaminen, jotta saataisiin tietää, kuinka ankara seuraavasta talvesta tulisi?

Stimmailiko hän? Ilmeisesti, ikävä kyllä.

Asioita, jotka pysyivät:

Aurinko.

Oma keho ja hienoinen kihinä hiusjuurissa.

Musiikin häivä ilmassa, jäsentymätön, alkuperäinen ja kieppuva kuin värin mukaan odottamaan järjestetyt langat.

Tunnusmelodia lapsuuden tv-sarjassa, jossa tavaratalon mallinuket heräsivät eloon öisin.

History Channelin kuvat miljoonista marssivista sotilaista, hainkitanokkaisista lentokoneista, ilmaa halkovista ohjuksista ja sienipilvistä.

True Life -dokumenttisarjan jakso tytöstä, joka siveli itsensä öljyllä, asettui jättimäiseen pataan vihannesten sekaan ja leikki, että ihmissyöjät ahmisivat hänet. Sek-suaalisesti.

Puolittain karkuteille päässyt ajatuksentynkä: Onko minussa bugi???

Musertava häpeä kaikesta, aivan kaikesta.

Mitä oli tapahtunut vanhalle tyrannialle, miehen vallalle vaimonsa yli? Hän ounasteli, että koko juttu oli kana-voitu oudoiksi käsityksiksi lisäravinteista, pohdinnoiksi siitä, soivatko vinyylilevyt jotenkin ”lämpimämmin” vai eivät, ja teilauksiin tyyliin sen ja sen keittimen kahvi on pelkkää *paskaa kahvijeesuksen suussa*. ”Sata vuotta sitten olisit ollut töissä hiilikaivoksessa ja saanut neljätoista mukulaa, kaikki nimeltään Jane”, hän tuli usein ajatelleeksi katsoessaan miestä, joka heristi sormeaa vaimolleen Keurig-keittimen äärellä. ”Kaksisataa vuotta sitten olisit istuskellut kahvilassa Göttingenissä rapistelemassa sanomalehteä ja keskustelemassa päivänpolttavista kysymyksistä – ja minä olisin ravistellut lakanoita ikkunasta osaamatta lukea.” Mutta eikö tyrannia aina tunnukin menneisyyden kosketukselta?

Oli virhe kuvitella, etteivät toiset ihmiset eläneet yhtä syvällisesti kuin itse. Sillä eipä oma elämäkään järin syvällistä ollut.

Kaikenlainen tirkistely oli häkellyttävän yleistä, eikä vielä voinut sanoa, mihin se johtaisi. Toisten ihmisten päiväkirjat lipuivat striiminä hänen silmissään. Pitäisikö hänen esimerkiksi kuunnella teinien keskusteluja? Pitäisikö hänen seurata ahnaasti syrjäkylien seriffejä,

jotka kehuivat pornotähtiä tajuamatta, että muut ihmiset näkivät sen? Entä viestiketju, johon kirjoittaneet naiset tajusivat, että heillä jokaisella oli samanlainen arpi polvessa? ”Minullakin on samanlainen arpi!” valkoinen nainen hihkui, mutta hänet blokattiin saman tien, koska arpi ei ollut samanlainen, vaan valkoinen nainen oli särö yhteishengessä, häiriötekijä maailmassa, jossa polven arpi oli jotakin aivan muuta.

Maatessaan aamuisin autuaana sängyssä hän antoi yksityiskohtien vyöryä ylitseen: kuvia aamiaiskattauksista Patagoniassa, tyttö levittämässä meikkivoidetta kovaksi keitetyllä kananmunalla, shiba inu -rotuinen koira Japanissa hypähtelemässä tervehtimään omista-jaansa, aavemaisen kalpeita naisia, jotka postasivat kuvia mustelmistaan – maailma pusertui yhä lähemmäksi ja ihmisten välisten yhteyksien verkko hohti niin tiheänä, että se näytti silkkikankaalta, mutta päivä ei vielääkään valjennut hänelle. Mitä tämän kaiken näkeminen oikein merkitsi?

Hän alkoi purra alahuultaan niin kuin melkein aina juotuaan sivetikissankitkerän maitokahvinsa, joten hän meni vessaan, jonka ikkunan takana muratti kasvatti otsatukkaansa, ja siveli huolellisesti huuliinsa tiettyä syvää, esiinnyn tässä pianon päällä -punaista – aivan kuin hän olisi lähdössä illalla underground-klubille, paljaana

kuin irronnut paljetti ja valmiina tislaamaan inhimillisen tunnemyllerryksen iltaruskosta kuusisanaisen kiteytyksen.

Takaraivossa tuntui kipeää tykytystä. Hänessä sykki uusi luokkatietoisuus.

Joka päivä heidän huomionsa oli käännyttävä kuin välkähtäen suuntaa vaihtava kalaparvi uuteen vihattavaan henkilöön. Joskus kohde oli sotarikollinen, toisinaan taas joku, joka oli mennyt muuttamaan guacamolen reseptiä. Suuttumus sinänsä ei häntä kiinnostanut vaan sen äkillinen laantumisen, ikään kuin heidän kollektiivinen verensä olisi niin päättänyt. Ikään kuin verkkoyhteisö olisi myrkkypöllähdyksiä tai mustaa väriä merenpohjalle päästävä laji. Niin, oletko lukenut artikkelin mustekalojen älykkyydestä? Oletko lukenut, kuinka mustekalojen sulavat, tottelevaiset joukot kömpivät ylös merestä kuuvalle maalle?

”Ahhahhahhaa!” hän hohotti uudella, aikaisempaa huvittavammalla tavalla katsoessaan tallennetta ihmisistä, jotka sinkoutuivat huvilaitteesta Ohion osavaltio-

messuilla. Miten iloisessa kaaressa he lensivätkään. Kostuvat t-paidat, maahan mäiskähtävä liha ja sitten vielä viimeinen naksahdus kun...

”Mikä on noin hauskaa?” hänen aviomiehensä kysyi nojatuolista, jossa roikotti sapelin teriltä näyttäviä pohkeitaan käsinojan yli, mutta sitten hän pääsi kommenttiketjun loppuun ja hänelle selvisi, että joku oli kuollut ja viisi muuta häilyi elämän ja kuoleman rajalla. ”Voi luoja!” hän älähti tajutessaan tilanteen. ”Ei jessus, voi luoja armahda!”

Joka ilta kello yhdeksän hän tyhjensi mielensä. Vieraantui siitä kuin uskosta. Luopui siitä kuin valtaistuimesta rakkauden tähden. Hän meni jääkaapille ja avasi sen, antoi kylmän raikkauden tuulahtaa kasvoilleen, painoi sormenjälkensä pullon huurteiseen kaulaan ja kaatoi lasiin kristallinkirkasta nestettä. Sitten hän oli onnellinen, tosin hän kantoi joka ilta huolta, oliko sitä tarpeeksi – tiedon riittävyttä ei kukaan koskaan murehtinut samalla tavalla.

Portaalissa mies, joka vielä kolme vuotta sitten oli postailut juttuja tyyliin ”Olen vajakki ja perseessäni on aids”, patisti tätä nykyä ihmisiä avaamaan silmänsä

mahtavalle sosialismille, joka tuntui yhtäkkiä ainoalta oikealta vaihtoehdolta.

Hänen pronomiininsa *her*, joka ei ollut hänestä tuntunut koskaan erityisen läheiseltä, etääntyi portaalissa yhä kauemmas ja matkasi vinhaa vauhtia *meidän-* ja *heidän-*maastossa. Välillä se lehahti takaisin hänen olkapäälleen kuin papukaija, joka toisti kaiken, mitä hän sanoi muttei muuten liittynyt häneen millään tavalla, aivan kuin hän olisi perinyt sen omituiselta isotädiltä, joka oli räikäissyt kuolinvuoteellaan: ”Se on nyt sinun!”

Useimmiten tuli luisuttua *sä-*passiiviin, kunnes hänellä ei ollut enää aavistustakaan, mihin hän itse päättyi ja mistä muu joukko alkoi.

Eräässä ikonisessa voitonpäivänä otetussa valokuvassa sotilas taivuttaa siistiin sairaanhoitajan asuun pukeutunutta naista suudelmaan. Me kaikki olemme nähneet tuon kuvan monet kerrat ja kuvitelleet ymmärtävämme, millainen tunnekuuhu siihen on ikuistettu – ja nyt kuvan nainen on ilmaantunut historian hämäristä ja kertonut kaikille, ettei hän tuntenut kuvan sotilasta, että hän oli ollut peloissaan koko kohtaamisen ajan. Ja vasta nyt naisen jähmettynyt vasen käsi, omituinen selän kaari ja

sotilaan ote hänen kaulastaan alkavat herättää epäilyksiä. ”Hän oli ventovieras mies”, nainen sanoi, ja niin valokuvan sotilas tarraa nyt mielessämme naiseen kuin pokkaaliin ja näyttää siltä kuin ei enää ikinä hellittäisi otettaan.

Totta kai itseään valistuneina pitävät ihmiset olivat pahimpia varkaita. He omaksuivat muoti-ilmaukset ensimmäisinä. Todistaakseen – niin mitä? Että he olivat erilaisia? Että he tiesivät, mikä oli varastamisen arvoista? He kantoivat myös raskainta syyllisyyden taakkaa. Tosin syyllisyys ei ollut minkään arvoista.

Markkinoille ilmestyi uusi lelu. Kaikki ilkkuivat sitä, mutta sitten alkoi kiertää huhuja, että se oli suunniteltu autisteille eikä sitä enää ilkuttu, vaan yhtäkkiä alettiinkin pilkata niitä, jotka olivat aikaisemmin ilkkuneet. Sitten joku löysi pölyisestä museosta lelun kivisen version miljoonan vuoden takaa, ja se tuntui todistavan jotakin. Sen jälkeen lelun alkuperä paljastui ja kävi ilmi, että se liittyi jotenkin Israeliin ja Palestiinaan, joten kaikki päättivät yksissä tuumin, ettei siitä puhuttaisi enää koskaan. Ja tämä kaikki välähti yleiseen tietoisuuteen ja vaipui unohduksiin neljän vuorokauden sisällä.

Hän avasi portaalin. ”Jatkammeko tähän samaan malliin, kunnes kuolemme?” ihmiset kyselivät toisiltaan, kunnes alkoivat pohtia: ”Olemmeko me helvetissä?” Me emme ole helvetissä, hän ajatteli, vaan kelmeästi valaistussa huoneessa, jossa on pelkkiä vanhentuneita aikakauslehtiä ja jossa me *Kasvatustamokasiinia* tai *Hevosaviisia* selaillen odotamme kutsua historian muistiin.

Tässä paikassa me lähestyimme hetkeä, jonka tullen menettäisimme ruumiimme, mutta sitten yhtäkkiä ruumis olikin kaikki kaikessa, ja tässä kaiken sulattavassa paikassa kävi välttämättömäksi kertoa, oliko virvoitusjuomaa kutsuttu lapsuudessa *limppariksi* vai *limsaksi*, oliko äiti ruokaa laittaessaan käyttänyt valkosipulijauhetta vai tuoreita kynsiä, oliko kodin seinillä roikkunut oikeaa taidetta vai potretteja perheenjäsenistä istumassa puupölkyillä taustakuvamaiseman äärellä ja oliko omistanut oranssiksi värjäytyneen Tupperware-rasian. Meidät tarkennettiin lähikuvaan, olimme avaruudessa ja veljiä keskenämme, tosin jossakin mielessä emme olleet ikinä olleet yhtä kaukana toisistamme. Kuva tarkentui tarkentumistaan, tarkentui niin liki että lämpö katosi, jäljelle jäi vain kuun kalsea pinta.

”Mitä sinä teet?” hänen aviomiehensä kysyi vaimean tunnustelevasti ja toisti kysymystään, kunnes hän kohdisti tyhjän katseensa puolisoonsa. Niin, mitä hän oikein teki? Eikö siippa nähnyt, että hänen sylinsä oli täynnä käsillä olevan hetken safireja? Eikö siippa tajunnut, että tänään eräs feministimies oli julkaissut portaalissa kuvan *nännistään?*

Yksinkertainen postaus oli tehnyt hänestä kuuluisan: *Voiko koira olla kaksoset?* Siinä kaikki. Voiko koira olla kaksoset? Se oli hiljattain levinnyt niin laajalle, että teinit pommittivat häntä itkuemojeilla. Lukiolaiset. Versaillesin rauhansopimuksen allekirjoitusvuoden sijaan he muistaisivat ”Voiko koira olla kaksoset?” -kummastelun. Tosin ei hänkään tiennyt rauhansopimuksen allekirjoitusvuotta.

Postaus oli tuonut hänelle laajaa näkyvyyttä. Hän sai ympäri maailmaa esiintymiskutsuja tilaisuuksiin, joissa hän puhui kuin kumpupilven päältä viestinnän uusista tuulista ja tiedon senhetkisistä virtauksista. Hän istui lavalla vierellään miehiä, joiden käyttäjätunnus oli useamman tiedossa kuin heidän nimensä, ja naisia, jotka piirsivät kulmakarvansa niin raskaalla kädellä, että he näyttivät mielipuolilta, sitten hän yritti selittää, miksi

sana ”aivastus” oli ehdottomasti hassumpi, jos sen kirjoitti ”oivastus”. Se ei tuntunut oikealta elämältä, vaan mikäpä enää tätä nykyä tuntui?

Australiassa hän oli käsittämättömän suosittu ja istui lavalla kuumien valospottien alla vierellään nettiasiantuntijatyyppi, jolla oli tyytyväisen kanadalaisen kasvot ja hiuksissa 32 dollarin geeliä. Heppu puhui hyvin ja vakuuttavasti eri aiheista, mutta hänellä oli jalassaan kyberhousut, jollaisia käytimme silloin kun kuvitimme, että internetin läpi pitää skeitata. Tyypillä oli jatkuvasti silmillään teknolasit kuin suojana sokaisevalta kybervalolta, jota mukana kulkeva aurinko hohti ja joka leimusi hänen näköpiirissään kuin tulevaisuuden tähti taivaan vanhassa kallossa.

”Onko oivastus sinustakin hassumpi kuin aivastus?” hän kysyi tyypiltä.

”Ehdottomasti”, tyyppi vastasi. ”Oivastellaan pois.”

Esiintymisten aikana hänen ruumiiseensa astui performanssidemoni, hänestä täysin irrallinen persoona, johon hän ei normaalioloissa saanut yhteyttä. Se ei tyytynyt pysymään hänen sisällään, vaan tihkui myös ulos. Se

iski hänen kehostaan näyttäviä eleitä kuin kipinöitä piikivistä. Hän tyrmistyi aina katsoessaan esiintymisiään jälkeensä. Kuka tuo nainen oli? Kuka oli antanut hänelle luvan puhua ihmisille sillä tavalla?

”Ongelmana on!” Hän kuulosti ärhäkältä kuin harvojen tuntema naisasianainen. Vierasmaalainen ötökkä oli juuttunut hänen maskaraansa ja hän maistoi suussaan hieman eri tavalla valmistetun kahvin, joka oli australialaisten mielestä parempaa kuin latte. Yleisö katsoi häntä rohkaisevasti. ”Ongelmana on, että olemme kovaa kyytiä lähestymässä pistettä, jossa puhumme tuhmia tyyliin *Dopamiiniläpi levälleen, vitun nettisivu!*”

Miksi hän oli päättänyt elää niin kokonaisvaltaisesti portaalissa? Jotenkin se liittyi pihalle kahlittuun lapseen, hän ajatteli. Hänen isoäitinsä äiti, luuloinvalidi, oli kahlinnut esikoisensa etupihalle tankoon nähdäkseen koko ajan ikkunasta, mitä poika teki. Hän olisi mieluusti halunnut erilaisen esiäidin – lentäjä-ässän, jazzmisukan tai kansainvälisen vakoojan – mutta pihalle kahlittu lapsi oli se mitä hän sai, ja siihen oli tyytyminen.

Kaikissa maissa tuntui ilmestyvän sanomalehti nimeltä *Maailma*. Hän osti sellaisen joka paikasta, sujautti tiskille Kanadan dollareita, puntia ja kruunuja, mutta yleensä lukeminen jäi, koska portaali kutsui. Niin kauan kuin hän luki uutisia rivi riviltä ja minuutin kerrallaan, hänellä oli sanansa sanottavana, eikö totta? Hänellä täytyi olla sanansa sanottavana maailmassa, vaikka vain MITÄ?

Vaikka vain HEI!

Hän tiesi, mitä portaalissa tapahtui, siellä hän valitsi aina oikean puolen, siellä historia oli syypää epäonnistumiseen, ei hän itse, siellä hän ei lukenut vääriä kirjailijoita, siellä hän ei intoutunut hurraamaan kyseenalaisille johtajille, syömään vääriä eläimiä, kannustamaan härkätaistelijoita tai kutsumaan pikkulapsia härskeillä lempinimillä, siellä hän ei uskonut keijuihin, medioihin eikä henkivalokuvaukseen, ei puhdasverisyyteen, kutsumuskohtaloon eikä yöilmaan, siellä hän ei teettänyt tyttärilleen lobotomia eikä lähettänyt poikiaan sotaan, siellä hän ei altistunut ajan mielessä riehuville myrskyille eikä ollut vaarassa jäädä tulvan alle tai virtausten vietäväksi – niiltä saattoi välttyä vain olemalla nero, tosin siinäkin tapauksessa luultavasti päätyi hakkaamaan vaimoaan, hylkäämään lapsensa, lääppimään kotiapulaisia, ylipäättään palkkaamaan kotiapulaisia. Hän oli todistanut, kuinka vuosisata kiepsahti maaliinsa, hän tiesi, miten

lopulta kävi. Kaikkien päätösten takana oli pitkiin mustiin kaapuihin verhoutunut taivas, ja hän liihotti päänsä sen laella, hän näki kaiken koko karmeudessaan ja säikkyi omaa kirkasta päiväänsä.

”Kolonialismia”, hän sähähti kauniille pylväälle oppaan katsoessa häntä otsa huolestuneessa rypyssä.

PATRICIA LOCKWOOD (s. 1982) on yhdysvaltalainen kirjailija, runoilija ja esseisti. Hänet tunnetaan 2013 internetsensatioksi nousseesta *Rape Joke* -proosarunosta. Vuonna 2017 The New York Times valitsi hänen *Priest-daddy*-muistelmansa vuoden 10 parhaan kirjan joukkoon. *Kukaan ei puhu tästä* on Lockwoodin hartaasti odotettu esikoisromaani. Vuoden 2021 kirjatapaukseksi moniaalla nostettu teos oli ehdolla mm. Booker-palkinnon saajaksi. Se on kirjoitettu alun perin iPhoneella.

Moderniksi klassikoksi ampaissut hauska ja musertava romaani internetin hallitsemasta olemassaolosta, ajan hengestä ja siitä, mitä kaikki tämä meille maksaa.

”Kaikki puhuvat tästä.” HARPER’S BAZAAR

”Romaanin kaksi osaa ovat melkein kuin kaksi eri kirjaa, mutta vastakkainasettelussa on outoa voimaa. Se, mikä alkaa ironisena kertomuksena ironiasta, muuttuu liikuttavaksi rakkauden ja surun muotokuvaksi. Tavallaan romaani leikittelee nykyelämän digitaalisella, kiiltävänkovaalla pinnalla ja löytää sen alta hellän sydämen.” THE WALL STREET JOURNAL

Päälyys: Markko Taina

Päälyksen maalaus: Ramon Casas y Carbó, *Juhlien jälkeen* | Bridgeman Images

9 789520 430337